

ทวิตเตอร์: การเปิดเผยตัวตน ชุมชนเสมือน
และคอนเนกชันของกลุ่มผู้มีรสนิยมที่หลากหลายบนสื่อทวิตเตอร์*
TWITTER: SELF-PRESENTATION, VIRTUAL COMMUNITY,
AND CONNECTION OF THE GROUP WITH DIVERSE SEXUAL
TASTES ON THE TWITTER

เบญจรงค์ ธีระผลิกะ

Benjarong Tirapalika

อรรวรรณ ศิริสวัสดิ์ อภิขยกุล

Orawan Sirisawat Apichayakul

วัชรพล พุทธรักษา

Watcharabon Buddharaksa

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Naresuan University, Thailand

E-mail: tirapalikab@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งทำความเข้าใจการสื่อสารของกลุ่มผู้มีรสนิยมทางเพศที่หลากหลายทั้งเพื่อเปิดเผยตัวตน สร้างกลุ่ม และสร้างความสัมพันธ์ภายในทวิตเตอร์ ในปัจจุบันจะพบการรวมกลุ่มของผู้มีรสนิยมทางเพศที่หลากหลายจำนวนมาก ที่ปรากฏในโทรทัศน์ ภาพยนตร์ สื่อสังคมออนไลน์ และการเข้าไปแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ของตนเอง ถึงความต้องการ ให้สังคมรับรู้ หรือต่อรองสังคม ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดเครือข่ายสังคม ชุมชน และสื่อใหม่ในยุคออนไลน์มาเป็นกรอบในการศึกษาและวิเคราะห์ ผลการศึกษา ใช้วิธีเข้าถึงด้วยวิธีการทางชาติพันธุ์วรรณาแบบดิจิทัล ในพื้นที่ทวิตเตอร์กับผู้เข้าร่วมวิจัยที่เป็นกลุ่มผู้มีรสนิยมทางเพศที่หลากหลาย จำนวน 20 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกและคัดออกตามความพอใจของผู้เข้าร่วมวิจัย ผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบที่ทำให้ทวิตเตอร์เป็นช่องทางในการรวมกลุ่มของผู้มีรสนิยมที่หลากหลายประกอบไปด้วย 2 ประการด้วยกัน 1) ทวิตเตอร์ให้เสรีภาพอย่างมากในการนำเสนอตัวตน ผ่านภาพ คลิปวิดีโอ การใช้คำศัพท์เฉพาะ รวมทั้งสัญลักษณ์ต่าง ๆ และ 2) อัลกอริทึมของทวิตเตอร์ เป็นหนึ่งในช่องทางที่สำคัญที่ทำให้กลุ่มผู้มีรสนิยมทางเพศที่หลากหลายได้ใกล้ชิดมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น ทวิตเตอร์ยังเป็นช่องทางที่สำคัญในการรวมกลุ่มของผู้มีรสนิยมทางเพศที่หลากหลายเนื่องจาก

* Received 1 February 2021; Revised 20 June 2021; Accepted 26 June 2021

คุณสมบัติทั่วไปของทวิตเตอร์ที่เปิดเสรีภาพในการสื่อสารระหว่างบุคคลไม่ว่าจะเป็น ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ดังนั้นทวิตเตอร์เป็นช่องทางที่เอื้อและอำนวยความสะดวกต่อการให้ผู้มีรสนิยมทางเพศที่หลากหลายมาสร้างความสัมพันธ์แบบนิรนาม และเปิดเผยตัวตนด้วยความรู้สึกลดดภัย

คำสำคัญ: ทวิตเตอร์, ชุมชนเสมือน, เปิดเผยตัวตน, คอนเนคชั่น, กลุ่มผู้มีรสนิยมที่หลากหลาย

Abstract

The research paper aims to understand the communication of groups with diverse sexual tastes via Twitter. And study the composition of the Twitter community that components support community of groups with diverse sexual tastes demographic. Nowadays, we can meet groups with diverse sexual tastes everywhere in the TV media, movies, social media, and on the expression of their own identity, the need to be perceived or negotiation of society. In this study, the researcher chose the concept of social networking, community, and new media online as a framework for analyzing the results. And use the access method through a Netnography approach via Twitter with 20 people with diverse sexual tastes. The criteria for the selection and elimination by the satisfaction of participants The study found that the elements that make Twitter are a channel for gathering groups of people with diverse tastes., comprising two reasons. 1) Twitter offers great freedom in expressing yourself through images or videos or the use of specific terms and symbols. And 2) Twitter algorithm. It is one of the great tools. Also, Twitter is a significant channel for groups with diverse sexual tastes due to the basic features of Twitter that open up the freedom of communication between people, be it images or video clips. Therefore, the researcher can conclude that Twitter is another channel for the group with diverse sexual tastes to create anonymous relationships and self-presentation with a feeling of security.

Keywords: Twitter, Virtual Community, Self-Presentation, Connection, The Group with Diverse Sexual Tastes

บทนำ

“ทวิตเตอร์” เป็นบริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภทไมโครบล็อก (microblog) (Liu, I. L. et al., 2010) โดยผู้ใช้สามารถเพิ่มข้อความต่าง ๆ ได้ไม่เกิน 280 อักขร ทั้งหมดนี้

เรียกรวมกันว่า “การทวิต” (twitt) อีกทั้งยังสามารถทวิตภาพเคลื่อนไหวความยาว 2 นาทีอีกด้วย โดยภาพรวมของทวิตเตอร์นั้นคือการรวบรวมองค์ประกอบของเครือข่ายสังคมออนไลน์และบล็อกเข้าไว้ด้วยกัน ผู้ใช้สามารถติดตามสมาชิกบางคนที่น่าสนใจโดยไม่ต้องส่งคำขอเป็นเพื่อนเหมือนในกรณีของเฟสบุ๊ก (Facebook) นอกจากนี้สมาชิกยังสามารถใช้การรีทวีตเพื่อโต้ตอบโดยตรงกับสมาชิกผ่านการทวิต @ (ชื่อบัญชี) รวมทั้งการใช้ดัชนีห้อยคำ (ซึ่งตลอดบทความใช้คำว่า “แฮชแท็ก” หรือเป็นภาษาอังกฤษว่า “hashtag”) เพื่อสร้างการโต้ตอบแบบสองทิศทางระหว่างผู้ใช้ และแฮชแท็กนั้นมักเป็นวลีสั้น ๆ ที่อาจประกอบด้วยคำเดียว ตัวเลขตัวย่อ หรือการรวมกันของคำ ซึ่งการใช้แฮชแท็กนั้นจะทำได้โดยใช้สัญลักษณ์ “#” แล้วตามคำโดยไม่ต้องเว้นวรรค

แฮชแท็กจึงมีคุณสมบัติพิเศษ ที่นอกเหนือจากการเป็นตัวเชื่อมในการสนทนาประเด็นเดียวกันแล้ว ยังคงเป็นเครื่องมือในการรวบรวมกลุ่ม ประเด็นต่าง ๆ ไปโดยปริยาย เนื่องจากเมื่อมีการทวิตผู้ใช้นั้นมักตามด้วยแฮชแท็กเสมอ ๆ ทั้งประเด็นสังคม การเมือง วัฒนธรรม แม้กระทั่งปฏิบัติการบรรเทาทุกข์ ทั้งจากเหตุภัยพิบัติทางธรรมชาติ หรือแม้แต่ความขัดแย้งทางการเมือง แฮชแท็กจึงนับว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้าง “ชุมชน” หรือ “การรวมตัวแบบเฉพาะกิจ” เนื่องจากเป็นการโต้ตอบของกลุ่มคนที่ ‘ชอบประเด็นเดียวกัน’ (Sánchez, F. J. et al., 2010); (Tidey, J., 2017); (ปภัสร์นันท์ ชมจินติก, 2562) โดยการตอบสนองอย่างรวดเร็วต่อเหตุการณ์และประเด็นที่ผู้คนกำลังให้ความสนใจอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการสื่อสารผ่านทวิตเตอร์เป็นทั้งจุดเด่นและเป็นโอกาสที่จะทำความรู้จักเพื่อนใหม่ นอกจากเหตุผลข้างต้นที่ได้กล่าวมาแล้วทวิตเตอร์ยังคัดสรรสมาชิกที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกันให้เพื่อมาทำความรู้จักกัน

จากคุณสมบัติพื้นฐานที่ได้กล่าวมาทำให้กลุ่มเฉพาะต่าง ๆ เช่น กลุ่มผู้รักร่วมเพศที่หลากหลาย เช่น กลุ่มโหม่ กลุ่มบีตีเอสเอ็ม (BDSM) กลุ่มใช้อุปกรณ์ เป็นต้น ใช้ในการค้นหาความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ดังนั้น “แฮชแท็ก” จึงเสมือนเป็น ‘ประตูดิจิทัล’ ในจักรวาลออนไลน์ที่บุคคลต่าง ๆ ทั่วโลกสามารถสื่อสารกันได้ผ่านการค้นหาแฮชแท็กเท่านั้น เพราะทุกบัญชีในทวิตเตอร์เป็นสาธารณะที่สมาชิกคนอื่น ๆ สามารถสืบค้นได้ อีกทั้งจะพบว่าประเด็นทางสังคมต่าง ๆ ในปัจจุบันนั้นจะมีทวิตเตอร์เป็นส่วนหนึ่งด้วยเสมอ ๆ เช่น ประเด็นการเมือง นักการเมือง การทุจริต ประเด็นเศรษฐกิจ เงินบาท เงินเดือน ทองคำ ประเด็นถกเถียงด้านสังคม การกระทำของดารานักแสดง เป็นต้น (วีระพล วงษ์ประเสริฐ และคณะ, 2020)

ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าปัจจุบันทวิตเตอร์กลายเป็นพื้นที่หรือชุมชนที่เอื้อต่อการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความสัมพันธ์ การถกเถียง การเสนอแนะ อีกทั้งสามารถที่จะสร้างตัวตนใหม่ ๆ ได้ ยิ่งไปกว่านั้นยังสามารถปกปิดข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทวิตเตอร์นั้นเป็นทั้งพื้นที่เปิดและพื้นที่ปิดในเวลาเดียวกัน กล่าวคือ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเพศนั้นมักถูกวิถียของสังคมเบียดขับไม่ให้เผยแพร่ในพื้นที่สาธารณะทั่วไป ดังจะเห็นได้จากการปิดเว็บไซต์ที่มีเนื้อหา

เกี่ยวข้องกับเพศเป็นระยะ ๆ อย่างไรก็ตามในพื้นที่ทวิตเตอร์นั้น เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเพศกลับได้รับการเผยแพร่อย่างอิสระ โดยทั้งหมดนั้นจะถูกใช้สัญญาณเป็นช่องทางในการเข้าถึง หากผู้ใช้รายใดไม่สามารถถอดสัญญาณได้ก็จะไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาต่าง ๆ ได้ จึงส่งผลให้ทวิตเตอร์เป็นพื้นที่ที่เปิดและปิดในเวลาเดียวกัน

ในการศึกษาครั้งนี้จะนำแนวคิดเครือข่ายสังคม ชุมชน และสื่อใหม่มาเป็นกรอบแนวคิด ในการทำความเข้าใจการสื่อสารของกลุ่มกลุ่มผู้มีส่วนร่วมทางเพศที่หลากหลายผ่านทวิตเตอร์ในฐานะช่องทางในการรวมกลุ่ม ด้วยประเด็นการศึกษาชุมชนออนไลน์ อีกทั้งยังศึกษาองค์ประกอบของชุมชนทวิตเตอร์ว่ามีส่วนประกอบใดบ้างที่สนับสนุนความเป็นชุมชน รวมทั้งศึกษาประชากรกลุ่มต่าง ๆ ที่อยู่ในชุมชนแห่งนี้ โดย (Castells, M., 2004) นักคิดทางสังคมวิทยา กล่าวว่า ในเครือข่ายสังคมประกอบไปด้วยบุคคลหรือตัวแสดง (Actor) ที่มีความสัมพันธ์ (Relation) กันตามบทบาท หรือหน้าที่ ที่แต่ละคนรับบทบาทนั้นอยู่ ทว่าแต่ละคนนั้นมิได้มีเพียงบทบาทเดียว หากแต่มีหลายบทบาทที่จะต้องสวมในชีวิตประจำวัน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในเครือข่ายสังคมบางครั้งอาจเป็นไปตามทฤษฎีของการแลกเปลี่ยน กล่าวคือบุคคลไม่เพียงแต่ทำตามบทบาทหน้าที่ที่คาดหวังในสังคม หรือตามบรรทัดฐานที่ได้รับการถ่ายทอดมาเท่านั้น แต่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลยังขึ้นอยู่กับพื้นฐานของการรับรู้และการตัดสินใจในการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันระหว่างคู่ความสัมพันธ์ ทั้งในด้านวัตถุและทางด้านจิตใจ (Delanty, G., 2003) อธิบายแนวคิดชุมชนเสมือนเพิ่มเติมว่า การเกิดชุมชนใหม่มาจากภาวะการขาดและปรารถนาให้เกิดการเติมเต็ม แต่ภาวะของการขาดนั้นไม่ได้หมายความว่า เป็นสิ่งที่สูญหายไป แต่หมายถึงการขาดเพื่อน ขาดกลุ่มบุคคลที่มีความคิดคล้ายกัน รวมทั้งเติมเต็มในส่วนที่ไม่เคยมีชุมชนลักษณะนี้จึงไม่ได้เกี่ยวกับพื้นที่ แต่เกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลมากกว่า หากจะสรุปความหมายของชุมชนเสมือนนั้น อาจมิได้หลากหลายความหมายและสามารถแบ่งตามมิติต่าง ๆ ได้เพิ่มเติมอีก เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมทั้งในการรวมตัวกันของกลุ่มคน โดยมีเจตจำนงหรือความสนใจบางอย่างร่วมกัน และมีปฏิสัมพันธ์กัน (กัจจกร หลุยยะพงศ์, 2560) เสมอ ๆ ในหลายกรณีนั้น (Goffman, E., 1968) อธิบายว่าการรวมกลุ่มนั้นอาจกระทำไปเพื่อความร่วมมือกันในการต่อสู้ ต่อรองโครงสร้างแนวคิด หรือการกดขี่ ปฏิเสธ จากโครงสร้างหรือความเชื่อแบบเดิมที่เชื่อต่อ ๆ กันมา และ (Dijk van Jan, A., 2006) อธิบายความเป็นเครือข่ายไว้เพิ่มเติมว่า เครือข่ายและความสัมพันธ์นั้นมีจุดเริ่มต้นจากความเป็นปัจเจกบุคคล และหลาย ๆ ปัจเจกบุคคลมารวมตัวกัน จนกระทั่งกลายเป็นชุมชนหรือสังคมใหญ่ โดยสามารถจำแนกได้ 4 ระดับ โดยสรุป เครือข่ายในมุมมองของ Jan A.G.M. van Dijk นั้นเริ่มต้นจากระดับปัจเจก ขึ้นสู่ระดับรัฐ หรือที่สามารถเรียกได้ว่าเป็นการสื่อสารเครือข่ายแนวคิด ซึ่งจะมีวัตถุประสงค์หรือประโยชน์ร่วมกันในการสร้าง พัฒนา และธำรงรักษาเครือข่ายนั้น ๆ ไว้ ซึ่งประเด็นนี้จะพบว่าแย้งกันกับแนวคิดของ Castells ที่เชื่อว่าเครือข่ายสังคมนั้นเป็นรูปแบบการสื่อสารในแนวระนาบ ซึ่งบุคคลสามารถสื่อสาร ถกเถียง ต่อรอง ระหว่างกันได้

ย้อนกลับมาที่กลุ่มผู้มีรสนิยมทางเพศที่หลากหลาย จากการสำรวจสถานภาพความรู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้มีรสนิยมทางเพศที่หลากหลายในพื้นที่ทวิตเตอร์ พบการศึกษาของ (สุธาวัดน์ ดงทอง, 2559) ที่พบว่า มีกลุ่มชายรักชายเข้ามาใช้พื้นที่ทวิตเตอร์ในการปฏิสัมพันธ์และนัดพบกัน กลุ่มชายรักชายใช้ทวิตเตอร์ในการสร้างความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด การติดตามข่าวสาร รวมทั้งยังใช้พื้นที่แห่งนี้ในการต่อสู้ต่อรองเรื่องอัตลักษณ์ กฎหมาย ความเท่าเทียม และมีการนัดทำกิจกรรมทางเพศกันมักพบอักษรย่อต่าง ๆ เช่น ‘ยสตน’ ‘เค’ ‘เคเด็ก’ ‘ฟิว’ ‘ลอยหรือบิน’ ‘ไฮ’ หรืออาจเป็นประโยคสั้น ๆ เช่น “ใครอยากมาชนกับผมมั้ย 🍆 (อีโมจิรูปลูกพีช) แกร็บรับงาน #เ้าดอร์” ที่ต้องการสื่อสารว่า “ผู้ส่งสารต้องการที่จะชวนสมาชิกในทวิตเตอร์ที่มีรสนิยมทางเพศเป็นรุกเท่านั้น (เพราะอีโมจิรูปลูกพีชสัญลักษณ์แทนภาพก้นซึ่งนิยมใช้กันในกลุ่มผู้มีรสนิยมทางเพศที่หลากหลาย) หรือกลุ่มการเกิดอารมณ์เพศจากสิ่งเฉพาะ ซึ่งในที่นี้ผู้ส่งสารใส่เครื่องแบบพนักงานส่งอาหาร สนใจมาร่วมกิจกรรมบางอย่างระหว่างกัน โดยอาจมีค่าใช้จ่ายและไม่มีห้องพัก” เป็นต้น พบว่าเหตุผลหลักในการรวมตัวในพื้นที่ทวิตเตอร์นั้นจากการทบทวนวรรณกรรมและการสนทนากลุ่มกับผู้มีรสนิยมทางเพศที่หลากหลายพบว่า ยังคงถูกสังคมปิดกั้นและต่อต้านเพราะมีความผิดปกติทางเพศและจิตใจ และด้านพฤติกรรมการแสดงออก ปรากฏอารมณ์รุนแรง กิริยาท่าทาง การสนทนา การลอกเลียนแบบ การแสดงความรักและความรู้สึกนึกคิดค่อนข้างเปิดเผย (พิมพ์วิภา มิ่งามดี และคณะ, 2020) ดังนั้นการออกไปรวมตัวในพื้นที่ ๆ ตนเองคัดเลือกและมีความรู้สึกปลอดภัย

การสำรวจสถานภาพความรู้เรื่องการรวมกลุ่มของบุคคลเพื่อทำความเข้าใจว่าสำหรับกลุ่มบุคคลทั่วไปนั้น การรวมกลุ่มนั้นมีเหตุผลอย่างไร จากการศึกษาของ (อภิรักษ์ ธรรมเสนา, 2018) ที่พบว่า พื้นที่ต่อรองทางวัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่ไม่มีที่สิ้นสุดและแน่นอนตายตัว หากแต่เป็นกระบวนการที่ต้องมีพลวัตและปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของสังคมและสถานการณ์ทางการเมืองและวัฒนธรรม อีกทั้งพื้นที่ในการต่อรองนี้ยังเป็นพื้นที่แห่งการนำเสนออัตลักษณ์ของตนเองไปพร้อม ๆ กันอีกด้วย งานของ (ภัทรวรรณ สมประสงค์ และ มหุปายาส ทองมาก, 2558) ที่พบว่า การสื่อสารในพื้นที่ออนไลน์นั้นจะช่วยให้ผู้รับสารได้รับข่าวสารพร้อม ๆ กันทั้งบุคคลในภาพรวมและรายขอบ ที่สามารถทำให้องค์กรธุรกิจสามารถสื่อสารกับประชากรกลุ่มต่าง ๆ ได้พร้อม ๆ กัน ซึ่ง (ตะวัน อ้วนสมบูรณ์ และ ธรรมกิตต์ ธรรมโม, 2560) อธิบายเพิ่มเติมว่าผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถสื่อสารแลกเปลี่ยนกันได้ทันทีทั้งความพึงพอใจและไม่พึงพอใจ รวมทั้งสามารถหากลุ่ม พวก หรือสมาชิกที่มีความคิดตรงกันและสร้างอำนาจในการต่อรองกับประเด็นบางอย่างได้ มากกว่าการต่อสู้เพียงแค่ระดับปัจเจกเท่านั้น อีกทั้งการรวมกลุ่มนั้นช่วยสนับสนุนความคิดทางจิตใจว่าในสังคมยังมีบุคคลอื่น ๆ ที่มีความคิด ความต้องการที่คล้ายคลึงกับตนเอง

ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าคุณสมบัติพื้นฐานที่กล่าวมาข้างต้นสนับสนุนการสร้างให้พื้นที่ทวิตเตอร์ให้กลายเป็นชุมชนได้ไม่ต่างจากสื่อสังคมออนไลน์ประเภทอื่น ทว่าการเลือกเข้ามาใช้อย่าง

เฉพาะของกลุ่มผู้มีรสนิยมทางเพศนั้น ทำให้ต้องพยายามแสวงหาคำตอบว่าเพราะเหตุใด ทวิตเตอร์จึงเป็นที่ยอมรับให้เป็นช่องทางสำคัญในการสื่อสาร รวมทั้งในระหว่างการสื่อสารนั้น เกิดกิจกรรมหรือประเด็นใด ๆ เพิ่มเติมบ้าง จากการทบทวนวรรณกรรมยังไม่ปรากฏ การศึกษา ชี้นี้จึงจะทำหน้าที่แสวงหาคำตอบ เพื่อทำความเข้าใจการสื่อสารของกลุ่มผู้มีรสนิยมทางเพศที่ หลากหลายผ่านทวิตเตอร์ในฐานะช่องทางในการรวมกลุ่ม เพื่อศึกษาองค์ประกอบของชุมชน ทวิตเตอร์ว่ามีส่วนประกอบใดบ้างที่สนับสนุนความเป็นชุมชนของกลุ่มประชากรผู้มีรสนิยมทาง เพศที่หลากหลาย รวมทั้งเติมเต็มในส่วนที่ขาดหายไป ดังวัตถุประสงค์การศึกษาที่ว่าเพื่อทำ ความเข้าใจการสื่อสารของกลุ่มผู้มีรสนิยมทางเพศที่หลากหลายผ่านทวิตเตอร์ในฐานะช่องทาง ในการรวมกลุ่ม และเพื่อศึกษาองค์ประกอบของชุมชนทวิตเตอร์ว่ามีส่วนประกอบใดบ้างที่ สนับสนุนความเป็นชุมชนของกลุ่มประชากรผู้มีรสนิยมทางเพศที่หลากหลาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อทำความเข้าใจการสื่อสารของกลุ่มผู้มีรสนิยมทางเพศที่หลากหลายผ่านทวิตเตอร์ ในฐานะช่องทางในการรวมกลุ่ม และเพื่อศึกษาองค์ประกอบของชุมชนทวิตเตอร์ว่ามี ส่วนประกอบใดบ้างที่สนับสนุนความเป็นชุมชนของกลุ่มประชากรผู้มีรสนิยมทางเพศที่ หลากหลาย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้วิธีวิทยาแบบชาติพันธุ์วรรณาดิจิทัล ซึ่งคิดค้นโดย (Kozinets, R. V., 2010) ที่พยายามศึกษาวัฒนธรรมของชุมชนออนไลน์ว่าผู้ใช้สื่อ ชนิดนั้น ๆ มีการรวมกลุ่มเพื่ออะไร และสามารถพัฒนาไปในทิศทางไหนได้บ้าง รวมทั้งให้ ความสำคัญกับการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นจริงและเชิงลึก มากกว่าจำนวนผู้เข้าร่วมวิจัยหรือ ระยะเวลาที่ตายตัว (Hymes, D., 2003); (Kozinets, R. V., 2002) โดยในการศึกษาคั้งนี้นั้น ผู้วิจัยอาศัยแนวคิดชาติพันธุ์วรรณาดิจิทัล มาเป็นวิธีการในการเข้าถึงข้อมูล ซึ่งมีพื้นที่หลักใน การวิจัย คือ ‘สื่อทวิตเตอร์’ โดยวิธีการศึกษาแบบหลากหลาย ได้แก่ การสังเกตการณ์อย่างมี ส่วนร่วม ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเป็นการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยมีเกณฑ์ ในการคัดเลือกของผู้เข้าร่วมการวิจัยเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 20 คน ประกอบไปด้วย ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์เป็นผู้มีรสนิยมทางเพศที่หลากหลาย ซึ่งจำเป็นต้องยินยอมให้เปิดเผย ข้อมูลมีอายุระหว่าง 20 ถึง 45 ปี รวมทั้งต้องใช้ทวิตเตอร์มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน เกณฑ์คัด ออกคือผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ไม่ยินยอมให้เปิดเผยข้อมูล ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ประเด็นชายรักชายในสื่อ ใหม่ ประเด็นชุมชนเสมือน ประเด็นการสื่อสารผ่านทวิตเตอร์ ซึ่งได้รับการตีพิมพ์ในหัวข้อ การ ทบทวนความรู้ “ชายรักชาย” ในพื้นที่ของสื่อใหม่ โดยสรุปของเนื้อหาแน่นกล่าวถึงสถานภาพ

ความรู้ในปัจจุบันว่ามีการศึกษาในประเด็นชายรักชายจำนวนมาก ทว่ายังคงมีการขาดหายไปในการ
ประเด็นการสร้างความสัมพันธ์ในพื้นที่ชุมชนเสมือน

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยทำการศึกษาวิธีวิทยาในการแสวงหาความรู้และการลงพื้นที่ในการ
วิจัยในประเด็นชาติพันธุ์วรรณาดิจิทัล ซึ่งได้รับการตีพิมพ์ในหัวข้อวิธีวิทยาแบบชาติพันธุ์วรรณา
ดิจิทัล: วิธีการในการศึกษาพื้นที่เสมือน โดยสรุปของเนื้อหา นั้น เป็นการอธิบายวิธีการใช้วิธี
วิทยาแบบชาติพันธุ์วรรณาดิจิทัล โดยเจาะจงไปที่แนวคิดของ ศาสตราจารย์ Kozinets ซึ่งเป็น
ผู้สถาปนาชุดความคิดดังกล่าว

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยทำการศึกษานำร่อง (pilot study) ในประเด็นที่คล้ายคลึงกัน โดย
เลือกผู้ร่วมวิจัยตามวัตถุประสงค์การศึกษา ซึ่งการศึกษานำร่องได้รับการตีพิมพ์เป็นบทความ
วิจัยในหัวข้อ ชายรั้งชาย: ความสัมพันธ์ของชุมชนในทวิตเตอร์ และ “ก้น” : การเปลี่ยนผ่าน
ความเป็นชายผ่านมุมมองชายรั้งชาย ชายที่ใช้ทวิตเตอร์ในการแสวงหาความสัมพันธ์กับชาย
อื่น-กรณีศึกษาในทวิตเตอร์ เพื่อทำการทดสอบสมมติฐานและสำรวจพื้นที่วิจัยในขั้นต้นก่อน
เริ่มทำดุซก๊นินนธ์

ขั้นตอนที่ 4 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์และเก็บข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาคำถามสัมภาษณ์
จาก (Lin, K. S., & Van der Putten, M., 2012); (Harper, G. W. et al., 2016); (Riccio, J.
R., 2013); (Roy, S. K., 2009); (จตุพร บุญ-หลง, 2548); (จตุรวิทย์ ทองเมือง, 2551);
(สุธาวัฒน์ ดงทอง, 2559); (ภัทรเวช พึ่งเพ็ญ, 2557); (วัชรินทร์ ภิญโญศาสตร์, 2550)
โดยแบ่งหัวข้อการสัมภาษณ์ออกเป็น 6 ส่วน ได้แก่ 1) การศึกษาโครงสร้างสังคมของผู้รับสาร
2) การศึกษาจุดยืนทางการเมืองและวัฒนธรรมของผู้รับสาร 3) การศึกษาการเข้าถึงตัวบท
4) การศึกษากระบวนการรับรู้ของผู้รับสาร 5) การศึกษาพฤติกรรมกรรมการรับชม 6) การวิเคราะห์
ผลกระทบที่มีต่อผู้รับสาร หลังจากนั้น นำเสนอคำถามนำวิจัยต่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูก
ต้องและความน่าเชื่อถือประกอบไปด้วย อาจารย์ ดร.อรรธรณ ศิริสวัสดิ์ อภิขยกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรพล พุทธิรักษา และรองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ

ขั้นตอนที่ 5 ผู้วิจัยทำการขออนุมัติการวิจัยในมนุษย์และขออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย
เพื่อทำวิจัยทั้งนี้ การศึกษานี้ ได้ปฏิบัติตามหลักการของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์อย่าง
เคร่งครัด มีการสอบถามความยินยอมจากผู้เข้าร่วมวิจัยทั้งในรูปแบบทางวาจา ร่วมกับลาย
ลักษณ์อักษร ตามความสมัครใจ ตลอดจนมีการเก็บรักษาข้อมูลการศึกษาโดยไม่สามารถระบุ
ตัวตนของผู้เข้าร่วมการศึกษา โดยชื่อที่ปรากฏในการศึกษาทั้งหมดจะเป็นนามแฝงตามระเบียบ
วิธีของชาติพันธุ์วรรณาดิจิทัล คือการปกปิดข้อมูลสำคัญของผู้เข้าร่วมวิจัย

ขั้นตอนที่ 6 ผู้วิจัยทำการฝังตัวในพื้นที่ทวิตเตอร์ เพื่อเข้าถึงผู้ร่วมวิจัย โดยใช้เครื่องมือ
ในการวิจัย ได้แก่ สมุดบันทึกของนักวิจัย (Beaulieu, A., 2004), (Kozinets, R. V., 2002) ซึ่ง
ในการศึกษาครั้งนี้จะประกอบไปด้วย แบบบันทึกสังเกตการณ์ คำถามนำในการสัมภาษณ์
เครื่องมือในการอัดเสียง และตัวแปลงจากเสียงเป็นอักษร โดยกลุ่มที่ผู้วิจัยศึกษานั้นคือกลุ่มผู้มี

รสนิยมทางเพศที่หลากหลายที่ใช้ทวิตเตอร์ จำนวน 20 คน และใช้ทวิตเตอร์มาไม่น้อยกว่า 6 เดือน อีกทั้งใช้ประโยชน์จากทวิตเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทั่วไปและเรื่องเพศ ประชากรในการศึกษาคั้งนี้คือ กลุ่มผู้มีรสนิยมทางเพศที่หลากหลาย จำนวน 20 คน มีวิธีการเลือกสรรอาศัยเกณฑ์คัดเข้าและคัดออกตามที่ปรากฏในวิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 7 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด หลังจากลงพื้นที่วิจัยระยะเวลา 5 เดือน (ตั้งแต่ 29 พฤษภาคม ถึง 29 ตุลาคม 2563)

ขั้นตอนที่ 8 วิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์แก่นสาระ จากข้อมูลทั้งจากการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือในลักษณะของการตรวจสอบข้อมูลเชิงสามเส้า (Jackson, K. M., & Trochim, W. M., 2002)

ขั้นตอนที่ 9 ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาจากวัตถุประสงค์ที่ว่าเพื่อทำความเข้าใจการสื่อสารของกลุ่มผู้มีรสนิยมทางเพศที่หลากหลายผ่านทวิตเตอร์ในฐานะช่องทางในการรวมกลุ่ม และเพื่อศึกษาองค์ประกอบของชุมชนทวิตเตอร์ว่ามีส่วนประกอบใดบ้างที่สนับสนุนความเป็นชุมชนของกลุ่มประชากรผู้มีรสนิยมทางเพศที่หลากหลาย พบว่าองค์ประกอบที่ทำให้ทวิตเตอร์เป็นช่องทางในการรวมกลุ่มของผู้มีรสนิยมที่หลากหลาย นั้นเกิดจากการต้องการเติมเต็มในสิ่งที่ขาดหายไปในพื้นที่ออฟไลน์ ทั้งประเด็นของเพื่อน หรือการเปิดเผยตัวตนในแบบที่ตนเองต้องการ และรู้สึกปลอดภัย ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ประการใหญ่ ดังนี้

1. ทวิตเตอร์ให้เสรีในการนำเสนอตัวตน ในส่วนนี้พบว่า กลุ่มผู้มีรสนิยมทางเพศที่หลากหลายได้เข้ามาใช้ทวิตเตอร์ในการนำเสนอตัวตน เปิดเผยตัวตน และค้นหาเพื่อน เนื่องจากทวิตเตอร์ไม่มีนโยบายปิดกั้นการแสดงออกทุกประเภท นอกเหนือจาก ภาพ หรือ ภาพเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับประเด็นอาชญากรรม ตามที่ทวิตเตอร์ชี้แจงเป็นพันธะระหว่างเจ้าของบัญชีกับทวิตเตอร์ (Twitter Privacy Policy, 2020) จึงส่งผลให้กลุ่มผู้มีรสนิยมทางเพศที่หลากหลายเข้ามาใช้ทวิตเตอร์อย่างมากมายด้วยเหตุผลหลายประการ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัย

“เรามองว่า ทวิตเตอร์มันก็แค่ช่วยให้เราเจอคนที่หลากหลายมากกว่าแอปอื่นอะ เหมือนโกลว์เนียเป็นแอปเฉพาะเลย รู้ไหมว่าชีวิตการเป็นแบบหมี่หรือคนอ้วนแบบกลุ่มที่เราชอบหรือที่เราเป็นมันอยู่ยากมากเลยนะ ที่จะอยู่ในโลกเกย์ ๆ ทั่ว ๆ ไป แต่ทวิตเตอร์มันก็ช่วยให้เราหาได้ง่ายขึ้นมันไม่เห็นยุ่งยากตรงไหนเลย” (คุณA1, 2563)

“ถ้าสังคมมันรับได้จริง ๆ เหมือนที่มันพูด ผมก็ไม่ต้องเปิดแอกหอก ผมเป็นทหารแล้วเป็นเกย์ คิดว่าสังคมเค้าโอเคเธอ ... แล้วไง” (คุณA8, 2563)

“ผมเล่นทาส คนอื่นก็มองมันไม่ดี ผมไม่ได้แคร์นะว่าใครมองไง แต่มันก็อยู่ในสังคมเฮงชวยนี้มัยหวะ มันจะไม่แคร์บ้างไม่ได้หรอก มันก็ต้องมีน้อยด์ (น้อยใจ-ผู้วิจัย) กันบ้างแหละ” (คุณA17, 2563)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัย จะพบว่า ผู้ร่วมวิจัยนั้นให้ความสำคัญต่อทวิตเตอร์ทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือ บางส่วนมองว่าทวิตเตอร์เป็นเพียงสื่อสังคมออนไลน์ประเภทหนึ่งเท่านั้น ในทางกลับกันบางส่วนมองว่าทวิตเตอร์เป็นช่องทางให้ผู้ที่มีรสนิยมที่หลากหลายนั้นสามารถขยายพื้นที่ในการนำเสนอตัวตนและแสดงออกซึ่งตัวตน หากพิจารณาจะพบว่าไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมก็ดี ทวิตเตอร์ก็ได้ช่วยขยายผัสสะของการสื่อสารระหว่างผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีรสนิยมทางเพศที่หลากหลาย รวมทั้งทำให้ปัจเจกที่มีรสนิยมทางเพศที่หลากหลายสามารถมาเจอและรวมเป็นกลุ่มผู้ที่มีรสนิยมทางเพศที่คล้ายคลึงกัน มักสร้างแฮชแท็กเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มตนเอง เช่น #สาวเสียบ #หมี #ทาส #ชายรักชาย #เลสเบี้ยน #สาวสอง #อมงู เป็นต้น และเมื่อบัญชีผู้ใช้รายนั้น ๆ ใช้แฮชแท็กหรือเข้าถึงเนื้อหาแบบใดบ่อย ๆ ที่มีความถี่บ่อย ๆ อัลกอริทึมในทวิตเตอร์ก็จะคัดเลือกเนื้อหาที่คล้ายคลึงกันมาให้หรือแนะนำเนื้อหาที่มีความคล้ายคลึงกันให้แก่บัญชีผู้ใช้นั้น ๆ ดังที่จะกล่าวในส่วนที่สอง

2. อัลกอริทึม (algorithm) ของทวิตเตอร์ นอกเหนือจากคุณสมบัติพื้นฐานของสื่อใหม่และคุณลักษณะพิเศษที่การศึกษาครั้งนี้ค้นพบไปแล้วแล้ว ทวิตเตอร์ยังช่องทางที่สำคัญอีกประการคือ “แฮชแท็ก” แม้ว่าในปัจจุบันนี้สื่อสังคมออนไลน์อื่น ๆ จะนำแฮชแท็กมาใช้แต่ยังไม่ได้รับความนิยมเท่าทวิตเตอร์ เนื่องจากทวิตเตอร์นั้นเป็นสื่อสังคมออนไลน์แรกที่คิดค้นแฮชแท็ก เพื่อใช้ในการติดตาม และช่วยให้เข้าถึงเนื้อหาที่มีลักษณะเดียวกันหรือใกล้เคียงกันได้ง่ายขึ้น อีกส่วนหนึ่งคือทวิตเตอร์นั้นมีอัลกอริทึมที่เป็นอีกเครื่องมือสำคัญในการคัดเลือกเนื้อหาที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ผู้ใช้สนใจให้เห็นได้เร็วขึ้นและมากขึ้น (Hootsuite, N. K., 2020), (Rainmaker, R., 2020) และในปัจจุบันเนื่องจากทวิตเตอร์เป็นแพลตฟอร์ม สำหรับการแบ่งปันไอเดีย ข้อมูล จนเกิดเป็นกระแส จึงทำให้ทุกอย่างในทวิตเตอร์เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การคัดเลือกเนื้อหาที่แสดงนั้นมีวิธีการที่ซับซ้อน ตัวอย่างเช่น เวลา 1 วินาทีจะมี 6,000 ทวิต ปรากฏขึ้นบนโลก จะเท่ากับ 350,000 ทวิตต่อนาที จึงทำให้ 24 ชั่วโมงจะมีทวิตมากถึง 500 ล้านข้อความทวิต บางแฮชแท็กมีคนพูดถึงนับล้านครั้ง (ITOPPLUS Digital Marketing Services, 2020) ดังนั้น อัลกอริทึมจึงเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบที่ช่วยในการคัดเลือกกลุ่ม บุคคล สถานที่ที่ใกล้เคียงกันกับบัญชีผู้ใช้รายนั้น ๆ ให้เจอกันได้ง่ายขึ้นและรวดเร็วขึ้นด้วย จากแฮชแท็กและอัลกอริทึมนี้เป็นช่องทางให้ผู้ใช้งานหลายคนสามารถพบเจอกับกลุ่มหรือบุคคลต่าง ๆ ได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น

จากผลการศึกษาจะพบว่าเนื่องจากทวิตเตอร์นั้นให้เสรีภาพในการนำเสนอเนื้อหาต่าง ๆ จึงทำให้กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศนั้นนิยมเข้ามาใช้พื้นที่นี้ในการสร้างความสัมพันธ์กัน รวมทั้งการที่ทวิตเตอร์มีเครื่องมืออัลกอริทึม จึงยังสนับสนุนกลุ่มชายรักชายในพื้นที่เดียวกันได้ปฏิสัมพันธ์อีกด้วย ตามคุณสมบัติของสื่อใหม่ที่ว่าลดข้อจำกัดทั้งเวลาและสถานที่

อภิปรายผล

จากข้างต้นนั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของความหลากหลายทางรสนิยมทางเพศของกลุ่มชายรักชาย แม้ในการศึกษารั้งนี้ไม่สามารถนำเสนอกลุ่มหรือความหลากหลายทางรสนิยมได้ทั้งหมด เนื่องจากพื้นที่ทวิตเตอร์ไม่มีข้อจำกัดทางพื้นที่และระยะเวลาตามคุณสมบัติของสื่อใหม่ รวมทั้งรสนิยมทางเพศที่นำเสนอนั้นก็สิ่งปรากฏในช่วงเวลาการทวิจยขึ้นนี้ อาจมีบางกลุ่มที่หายไปแล้วหรือบางกลุ่มยังไม่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามสามารถสะท้อนให้เห็นว่าแม้ความหลากหลายที่เกิดขึ้นนั้นจะมีมากมายเพียงใด ทวิตเตอร์ โดยแฮชแท็กสามารถรวบรวมกลุ่มของบุคคลที่หลากหลายไว้ด้วยกัน รวมทั้งยังอนุญาตให้กลุ่มบุคคลสามารถสร้างและนำเสนอตัวตนได้ตามที่ตนเองต้องการ นอกเหนือจากการใช้แฮชแท็กและสัญลักษณ์บางอย่างในการเป็นตัวช่วยในการรวมกลุ่มและจำแนกได้ตามที่ต้องการแล้ว ทวิตเตอร์ยังอนุญาตให้บุคคลสามารถนำเสนอภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับรสนิยมทางเพศ การร่วมเพศ ได้โดยไม่มี การปิดหรือบล็อกเนื้อหาเหล่านั้น ทำให้กลุ่มชายรักชายที่มีรสนิยมที่หลากหลายสามารถเข้ามาใช้พื้นที่นี้ได้อย่างสะดวก เพราะหากจะนำเรื่องรสนิยมทางเพศที่ได้กล่าวไปในตอนต้นนำเสนอในพื้นที่ออฟไลน์ สังคมภายนอกนั้นอาจปิดกั้นและลดทอนคุณค่าของความหลากหลายในตัวมนุษย์คน ๆ หนึ่งได้ สอดรับกับการศึกษาของ อภินันท์ ธรรมเสนาที่พบว่า พื้นที่ต่อรองทางวัฒนธรรม ซึ่งในที่นี้คือทวิตเตอร์นั้น สามารถทำได้ไม่มีที่สิ้นสุดและแน่นอนตายตัว รวมทั้งการที่สื่อสังคมออนไลน์พลิกบทบาทจากผู้สื่อที่เป็นแค่ผู้รับสารอย่างเดียว ให้เป็นผู้รับสารที่สามารถสร้างสรรค์เนื้อหาตามที่ตนเองพึงพอใจ (อภินันท์ ธรรมเสนา, 2018)

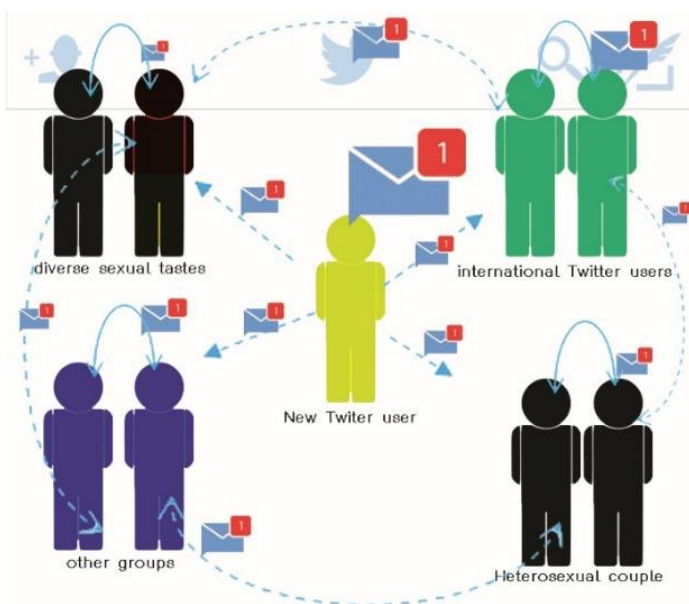
อนาคตหากทวิตเตอร์มีการปิดกั้นตามคำสั่งหน่วยงานรัฐเหมือนที่พยายามทำมาตลอด ก็ไม่ได้หมายความว่าชุมชนเสมือนของชายรักชายจะหายไป เพราะในปัจจุบันนี้ชุมชนเสมือนของชายรักชายได้ขยายตัวไปในสื่อสังคมออนไลน์อื่น ๆ แล้ว รวมทั้งบางส่วนได้ขยายไปลงหลักปักฐานในพื้นที่ออฟไลน์เรียบร้อยแล้ว สิ่งที่หน่วยงานรัฐควรทำไม่ใช่การปกปิดเรื่องราวทางเพศอีกต่อไป ทว่าสิ่งที่ควรทำนั้นคือการขยายพื้นที่ความรู้และความเข้าใจออกไป และรับรองถึงการมีอยู่อย่างเปิดเผยเพื่อจะทำให้ประชากรกลุ่มได้รับสิทธิขั้นพื้นฐาน เช่น การรับบริหารทางการแพทย์ การสมรส ประเด็นทางกฎหมาย หรือในประเด็นการท่องเที่ยวที่จะสามารถทำให้ประเทศได้รับประโยชน์ทั้งจำนวนนักท่องเที่ยว รายได้ ภาษีเพื่อพัฒนาประเทศต่อไป เพราะ

อย่างที่ทราบโดยทั่วไปนั้นนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทยจำนวนไม่น้อยเข้ามาด้วยเหตุผลนี้เช่นกัน

องค์ความรู้ใหม่

ในการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากแนวระนาบ หรือความต้องการระดับปัจเจก หลาย ๆ ปัจเจกมารวมกัน เป็นการรวมกันแบบหลวม ๆ ไม่มีข้อบังคับจากโครงสร้างในสร้าง และแม้จะการพัฒนาความสัมพันธ์จากระดับปัจเจกสู่ระดับนานาชาติก็ไม่ได้มีรูปแบบล่างขึ้นบนตามแนวคิดข้างต้น ทว่ารูปแบบที่เกิดขึ้นนั้นเรียกได้ว่าเป็นความสัมพันธ์ที่ต้องการปฏิเสธเรื่องสถาบันเบ็ดเสร็จ (total institution) ตามแนวคิดของ (Goffman, E., 1968) โดยแนวคิดดังกล่าวอธิบายถึงการที่กลุ่มคนในแนวระนาบร่วมมือกันในการต่อสู้ ต่อรอง โครงสร้างแนวตั้ง หรือการกดขี่ ปฏิเสธ จากโครงสร้างหรือความเชื่อแบบเดิมที่เชื่อถือ ๆ กันมา เช่น การเชื่อว่ากลุ่มผู้มีความนิยมทางเพศที่หลากหลายนั้นเป็นของแปลกปลอมในสังคม และมักมีการไม่ยอมรับจากสังคมโดยรอบในพื้นที่เชิงกายภาพ เนื่องจากทุกบัญชีรายชื่อนั้นดำเนินการตามความต้องการระดับปัจเจก เพื่อขับเคลื่อนอุดมการณ์และความต้องการในระดับปัจเจกแม้ผู้ใช้หลายบัญชีอาจไม่รู้ว่าสิ่งที่ตนเองทำนั้นคือการพยายามขยายอุดมการณ์แบบผู้มีความนิยมทางเพศที่หลากหลายนั้นไม่ได้เป็นของแปลกปลอม เพียงแต่เป็นความชอบหรือความต้องการที่เกิดขึ้นเมื่อมีกิจกรรมทางเพศเท่านั้น ทว่าในเวลาปกติก็มีหน้าที่หรือลักษณะทางกายภาพที่สามารถปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนที่ควรจะเป็นตามที่สังคมต้องการ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การสื่อสารแนวระนาบของผู้ใช้โซเชียลมีเดีย
ที่มา : พัฒนาโดยผู้วิจัย

หมายเหตุ :

 แทน สมาชิกในกลุ่มย่อยต่าง ๆ ในพื้นที่ทวิตเตอร์ ทั้งกลุ่มผู้หลากหลายทางรสนิยม บัญชีรายชื่อที่ผู้ใช้อาศัยอยู่ในต่างประเทศ กลุ่มต่าง ๆ และคู่รักต่างเพศ

แทน การปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน

แทน การปฏิสัมพันธ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ระหว่างปัจเจกกับปัจเจก ซึ่งอาจอยู่กลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มระหว่างประเทศ กลุ่มระหว่างความหลากหลายทางทางรสนิยม

ตัวอย่างเช่น นาย ก. มีความรสนิยมแบบสาวเสียบ นาย ก. ก็สามารถเปิดเผยตัวตนในทวิตเตอร์ได้ว่าชอบแบบสาวเสียบ แต่ในเวลาเดียวกัน นาย ก. ก็สามารถรวมตัวในฐานะพ่อบ้านที่ดีของชุมชนทวิตเตอร์ได้เช่นกัน รวมทั้ง นาย ก. ไม่จำเป็นต้องสร้างกลุ่มหรือมีข้อกำหนดกลุ่มเชิงโครงสร้าง เพียงแต่ นาย ก. ใช้แฮชแท็ก เพื่อสื่อสารกับปัจเจกอื่น ๆ ว่าตนเองชอบสาวเสียบเท่านั้น จะสังเกตว่าจุดเชื่อมระหว่างปัจเจกนั้นอยู่ที่แฮชแท็ก ซึ่งมักเปิดเผยรสนิยมทางเพศที่ตนเองระบุตัวตนไว้ เช่น กลุ่มหมี กลุ่มบีตีเอสเอ็ม (BDSM) กลุ่มใช้อุปกรณ์ กลุ่มหมู่ กลุ่มสาวเสียบ กลุ่มผู้ชายชอบผู้มีอายุน้อย (sugar daddy) กลุ่มร่วมเพศภายนอก กลุ่มชอบน้ำปัสสาวะ (urophilia) กลุ่มการเกิดอารมณ์เพศจากสิ่งเฉพาะ (fetishism, sexual fetishism) กลุ่มชอบมีกิจกรรมทางเพศในพื้นที่สาธารณะ กลุ่มชอบการร่วมเพศประกอบการใช้สารเสพติด เป็นต้น

นอกเหนือจากข้างต้นแล้ว ยังพบความสัมพันธ์ที่ถูกพัฒนาการเป็น ความร่วมมือ (Connection) หรือในพื้นที่นี้มักใช้คำว่า “คอนเนกชัน” อีกด้วย เพราะการนำเสนอตัวตนผ่านกรณีการสำเร็จความใคร่ในพื้นที่ต่าง ๆ การถ่ายภาพหรือคลิปวิดีโอ และแบ่งปันในทวิตเตอร์นั้น กลายเป็นช่องทางที่สำคัญ โดยการศึกษาพฤติกรรมระหว่างใช้สื่อจากกลุ่มผู้เข้าร่วมวิจัยถึง 20 คน เปิดเผยว่ามักมีการสำเร็จความใคร่ระหว่างการใช้สื่อ ซึ่งการสำเร็จความใคร่นั้นสามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา ตามแต่ผู้ใช้รายนั้น ๆ ประปราย อีกทั้งหากอยู่ที่ทำงานก็จะใช้พื้นที่ห้องน้ำในที่ทำงาน หรืออยู่ในสถานศึกษาก็จะใช้ห้องน้ำในสถานศึกษา โดยพฤติกรรมที่เกิดขึ้นนั้นยังเป็นเครื่องมือให้กลุ่มชายรักชายที่มีรสนิยมการถ่ายภาพหรือคลิปวิดีโอสามารถใช้ทวิตเตอร์เป็นที่เผยแพร่เนื้อหาดังกล่าว และในหลายครั้งยังช่วยทำให้ชายรักชายสามารถพบเจอชายรักชายด้วยกันจากที่ทำงานหรือสถานศึกษาก่อให้เกิดเป็นคอนเนกชันระหว่างกัน

เรื่องการรวมตัว รวมกลุ่มของกลุ่มผู้มีรสนิยมทางเพศที่หลากหลายนั้น นอกเหนือจากการกระทำการนั้นเพื่อตนเองตามความต้องการทางเพศของตนเองแล้ว ยังสอดแทรกประเด็นอุดมการณ์ความเท่าเทียม และการช่วยเหลือบุคคลต่าง ๆ เพื่อแสดงถึงความเท่าเทียมในการมีชีวิตอีกด้วย ดังนั้นไม่ว่าสังคมออนไลน์หรือออฟไลน์ก็คงไม่สำคัญ หากบุคคลให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมในรสนิยมทางเพศที่หลากหลาย ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ผิดตามความคิดของสังคมอีกต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สามารถสรุปผลการศึกษาได้ว่าด้วยกฎและวิธีการของทวิตเตอร์ จึงเป็นช่องทางสำคัญให้กลุ่มผู้มีสเนียมทางเพศที่หลากหลายสามารถเข้ามาใช้และรู้สึกปลอดภัย เพราะเมื่อเปิดเผยตัวตนแล้วจะไม่มีใครสามารถทราบได้ว่าตนเองเป็นใคร หากไม่ได้มีการติดต่อสอบถาม หรือนัดเจอ ฉะนั้นความเป็นนิรนามจึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้บุคคลกล้านำเสนอและแสดงออกถึงความต้องการที่หลากหลาย ซึ่งในพื้นที่สาธารณะหรือชุมชนรอบตัวอาจไม่สามารถทำได้ เพราะการยอมรับของสังคม ที่จะส่งผลให้หน้าตาและหน้าที่การงานนั้นอาจสะดุดได้ ดังเช่นตัวอย่างบทสัมภาษณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัย จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะจากการวิจัย 1.1) การรวมตัวในพื้นที่ที่เหมือนนั้นเกิดจากการที่สังคมไม่ให้การยอมรับจริง ๆ จัง ๆ จากสังคมโดยรอบ หรือการยอมรับอย่างมีเงื่อนไข ดังนั้นหน่วยงานพัฒนาศักยภาพสตรี ส่งเสริมความเสมอภาคและความเท่าเทียมระหว่างเพศควรนำไปใช้ดำเนินการสร้างความเข้าใจในความเป็นคนที่เท่าเทียมกันและความเสมอภาค 1.2) การรวมตัวเพื่อการสื่อสารและนำเสนอตัวตนนั้นสามารถทำได้ในพื้นที่สาธารณะ โดยปราศจากการด้อยค่าหรือลดความเป็นมนุษย์ลง ดังนั้นหน่วยงานกระทรวงศึกษาธิการควรนำไปใช้ดำเนินการสร้างความเข้าใจในความเป็นคนที่เท่าเทียมกันและความเสมอภาค 2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ในปัจจุบัน เนื่องจากสังคมเริ่มให้ความสำคัญกับสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น และการศึกษาค้นคว้าพบว่าในพื้นที่สาธารณะ (ออฟไลน์) มีกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศออกไปจับจองพื้นที่แล้ว สิ่งที่น่าสนใจคือการขยายตัวจากออนไลน์ไปสู่ออฟไลน์นั้นมีขั้นตอนหรือวิธีการอย่างไร รวมทั้งในยุคโควิดระบอบการไปเจอในพื้นที่ออฟไลน์กลุ่มผู้มีสเนียมทางเพศมีการระงับตัวในการออกไปในพื้นที่ออฟไลน์บ้างไหมอย่างไร

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่องการเปิดเผยตัวตนผ่านการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดของกลุ่มชายรักชายบนพื้นที่ทวิตเตอร์

เอกสารอ้างอิง

- กำจร หลุยยะพงศ์. (2560). ปรัชญานิติศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- คุณA1. (29 พฤษภาคม 2563). ความสัมพันธ์ในทวิตเตอร์. (ว่าที่ร้อยตรีเบญจรงค์ ธีระผลิกะ, ผู้สัมภาษณ์)
- คุณA17. (23 มิถุนายน 2563). ความสัมพันธ์ในทวิตเตอร์. (ว่าที่ร้อยตรีเบญจรงค์ ธีระผลิกะ, ผู้สัมภาษณ์)

- คุณA8. (31 พฤษภาคม 2563). ความสัมพันธ์ในทวิตเตอร์. (ว่าที่ร้อยตรีเบญจรงค์ ธีระผลิกะ, ผู้สัมภาษณ์)
- จตุพร บุญ-หลง. (2548). ชีวิตติดเบอร์ : ตัวตนและเพศวิถีของเกย์ "คิง" ในเซานา M. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสตรีศึกษา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จตุรวิทย์ ทองเมือง. (2551). ชีวิตของคนที่มีความหลากหลายทางเพศ ในชุมชนเสมือนจริง. ใน วิทยานิพนธ์มานุษยวิทยามหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตะวัน อ้วนสมบูรณ์ และ ธรรมกิตติ ธรรมโม. (2560). การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกกับสโมสรฟุตบอลที่ได้รับความนิยม. พิษณุเวชสาร, 13(2), 65-79.
- ปภัสนันท์ ชมจันทิก. (2562). พฤติกรรมการเปิดรับ ทศนคติ และกระบวนการตัดสินใจท่องเที่ยวตามแอชแท็กท่องเที่ยวบนทวิตเตอร์. กรุงเทพมหานคร: แม็คเอ็ดดูเคชั่น.
- พิมพ์วิภา มิ่งงามดี และคณะ. (2020). การนำเสนอภาพลักษณ์ของ “เกย์” และ “เลสเบี้ยน” ในทวิตเตอร์. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 1(1), 49-61.
- ภัทรวรรณ สมประสงค์ และ มหุปายาส ทองมาก. (2558). การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. วารสารระบบสารสนเทศด้านธุรกิจ, 1(1), 86-101.
- ภัทรเวช พึ่งเฟื่อง. (2557). การศึกษารูปแบบการบริโภคสื่อประเภทแอปพลิเคชันของกลุ่มผู้รับสารชายรักชาย: กรณีศึกษาแอปพลิเคชัน "Grindr". ใน วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสื่อสารมวลชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัชรินทร์ ภัยไญยศาสตร์. (2550). การสื่อสารเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพและการสร้างตัวตน ในเกมออนไลน์ของวัยรุ่นไทย. ใน วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิระพล วงษ์ประเสริฐ และคณะ. (2020). ทวิตเตอร์ (Twitter) กับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนไทยที่สยามสแควร์. Rajapark Journal (Humanities and Social Sciences), 14(32), 141-154.
- สุธาวัฒน์ ดงทอง. (2559). นักร้อง: สัมพันธภาพทางเพศสัมพันธ์แบบชั่วคราวของเกย์โดยใช้ทวิตเตอร์. ใน รายงานสืบเนื่องงานประชุมด้านสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อภิรักษ์ ธรรมเสนา. (2018). สื่อใหม่กับกลุ่มชาติพันธุ์: การต่อรองทางการเมืองและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในสื่อออนไลน์. วารสารศาสตร์, 9(2), 24.

- Beaulieu, A. (2004). Mediating ethnography: objectivity and the making of ethnographies of the internet. *Social epistemology*, 18(2-3), 139-163.
- Castells, M. (2004). *The network society A cross-cultural perspective*. New York: Edward Elgar.
- Delanty, G. (2003). *Virtual community: belonging as communication*. London–Thousand Oaks–New Delhi: Community.
- Dijk van Jan, A. (2006). *The network society. Social aspects of new media*. London–Thousand Oaks–New Delhi: SAGE Publications.
- Goffman, E. (1968). *Asylums: Essays on the social situation of mental patients and other inmates*. New York: Aldine Transaction.
- Harper, G. W. et al. (2016). The internet's multiple roles in facilitating the sexual orientation identity development of gay and bisexual male adolescents. *American journal of men's health*, 10(5), 359-376.
- Hootsuite, N. K. (2020). How the Twitter Algorithm Works in 2020 and How to Make it Work for You. Retrieved May 20, 2021, from <https://blog.hootsuite.com/>
- Hymes, D. (2003). *Ethnography, linguistics, narrative inequality: Toward an understanding of voice*. London: Taylor & Francis.
- ITOPPLUS Digital Marketing Services. (2020). รู้อัลกอริทึม = ไขความลับโลกออนไลน์. เรียกใช้เมื่อ 21 สิงหาคม 2563 จาก <https://www.facebook.com/itopplus/photos/pcb.3213817548705055/3213803172039826>
- Jackson, K. M., & Trochim, W. M. (2002). Concept mapping as an alternative approach for the analysis of open-ended survey responses. *Organizational Research Methods*, 5(4), 307-336.
- Kozinets, R. V. (2002). The field behind the screen: Using netnography for marketing research in online communities. *Journal of marketing research*, 39(1), 61-72.
- _____ (2010). *Netnography: Doing ethnographic research online*. London: Sage publications.
- Lin, K. S., & Van der Putten, M. (2012). Identities in motion: cyberspace and Myanmar men having sex with men. *Research on Humanities and Social Sciences*, 2(4), 36-48.
- Liu, I. L. et al. (2010). Understanding Twitter Usage: What Drive People Continue to Tweet. *Pacis*, 92(1), 928-939.

- Rainmaker, R. (2020). อัปเดตอัลกอริทึม Twitter 2020 อะไรที่คนทวิตต้องรู้. เรียกใช้เมื่อ 7 พฤษภาคม 2563 จาก <https://www.rainmaker.in.th/algorithm-twitter-2020/>
- Riccio, J. R. (2013). All The Web's a Stage: The Dramaturgy of Young Adult Social Media Use. London: SAGE Publications.
- Roy, S. K. (2009). Internet uses and gratifications: A survey in the Indian context. *Computers in Human Behavior*, 25(4), 878-886.
- Sánchez, F. J. et al. (2010). Masculine gender role conflict and negative feelings about being gay. *Professional Psychology: Research and Practice*, 41(2), 104.
- Tidey, J. (2017). Social network data: Twitter vs FB vs Google vs everyone else. London: Towards Data Science.
- Twitter Privacy Policy. (2020). Twitter Privacy Policy. Retrieved November 25, 2021, from <https://twitter.com/en/privacy>